

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLANDS LÄN

BESLUT

1995-01-27

221-8092-90

Me L 1302 (2)

A.T.A.

Njurunda-Su

Enligt ägarförteckning

Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer
Ink. 1995-02-15
Dnr. 310-859-1995

Byggnadsminnesförklaring av Galtströms bruk inom fastigheterna Armplågan 1:1, Armplågan 1:174, Armplågan 1:176 och Armsjön 1:1, Njurunda socken, Sundsvalls kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Galtströms bruk har väckts 1990-08-27 av länsstyrelsen. Förslag till skydds-föreskrifter har remitterats 1994-09-09.

Fastigheternas ägare har skriftligen godkänt byggnadsminnesförklaringen, dock med synpunkter som tagits hänsyn till i föreliggande skyddsföreskrifter.

Stadsbyggnadsnämnden i Sundsvalls kommun har genom beslut 1994-10-31 tillstyrkt förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Riksantikvarieämbetet har under hand lämnat synpunkter som arbetats in i förslaget till byggnadsminnesförklaring med skyddsföreskrifter.

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att bevara Galtströms bruk med dess byggnader, dammar, slagghvarp och den omgivande närmiljön. Galtströms bruk hörde till de först anlagda brukena i Västernorrlands län och utgör idag en av de bäst bevarade bruksmiljöerna i länet.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ KML, kulturminneslagen, Galtströms bruk under fastigheterna Armplågan 1:1, 1:174, 1:176 och Armsjön 1:1, Njurunda socken, Sundsvalls kommun för byggnadsminne och meddelar enligt 2§ samma lag skyddsföreskrifter med skyddsområde enligt bilaga 1 och 2.

Länsstyrelsen, kulturmiljöenheten, lämnar råd och anvisningar för byggnadens underhåll. Även Sundsvalls museum och läns-museet kan rådfrågas.

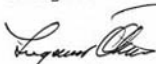
Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ KML lämna tillstånd till ändringar av byggnadsminne.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Ingemar Öhrn jämte ledamöterna Stig Andersson, Ingvar Byström, Arne Englund, Ivan Enström, Sigge Godin, Bo Holmberg, Anders Kempe, Kerstin Kristiansson, Elisabeth Lassen, Åsa Möller, Elvy Söderström, Jan-Erik Ågren, Sten-Olof Öberg samt tjänstgörande suppleant Ann Mari Löf-Rimbe.

✓
1995-05-12
Länsstyrelsen
Kulturmiljöenheten
Sv. AA/14

I den slutliga handläggningen deltog även chefsjurist Håkan Englund, länsarkitekt Per Sjöstedt samt länsantikvarie Inger Liliequist, föredragande.

Den som vill klaga över detta beslut skall skriva till kammarrätten i Sundsvall men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress Länsstyrelsen i Väster-norrlands län, 871 86. Ytterligare upplysningar lämnas i bilaga 5.

Ingemar Öhrn

Inger Liliequist

Bilagor

- 1 skyddsföreskrifter
- 2 skyddsområde
- 3 ägarförteckning
- 4 fotodokumentation
- 5 upplysning om överklagan

Kopia till

Riksantikvarieämbetet (delgivning)
 Stadsbyggnadsnämnden, Sundsvalls kommun
 Kulturnämnden, Sundsvalls kommun
 Sundsvalls museum
 Länsmuseet Västernorrland
 Inskrivningsmyndigheten, Sundsvalls tingsrätt
 Fastighetsregistermyndigheten
 PE
 RÅE

BYGGNADSNINNESFÖRKLARING AV GALTSTRÖMS BRUK
 NJURUNDA SOCKEN, SUNDSVALLS KOMMUN
 SKYDDSFÖRESKRIFTER

Skyddsområde

Skyddsområdet omfattar en större och tre mindre delar av fastigheten Armplågan 1:1, fastigheterna Armplågan 1:174 och Armplågan 1:176 samt en del av fastigheten Armsjön 1:1. Området är markerat på bifogad karta.

Skyddsföreskrifter

Skyddsföreskrifterna omfattar byggnader och dammar som markerats och numrerats på kartan från 1 till 26 samt slaggvarp och alléer.

1. Mas- och rostugnsbyggnad
2. Gjuteri och verkstad
3. Manufaktursmedja
4. Lokstall
5. Tvätt- och bagarstuga
6. Corps-de-logi
7. Kontor, östra flygeln
8. Bostad, västra flygeln
9. Oljebod
10. Ladugård, bruksmuseum
11. Lada, maskinhall
12. Jordkällare, fem st
13. Vagnslider
14. Tröskvandring
15. Snickeri och tvättstuga
16. Bostadshus, "Kyrkbyggnaden"
17. Uthus
18. Dass
19. Uthus
20. Kapell
21. Klockstapel
22. Saltmagasin. Eget skyddsområde
23. Krutbod. Eget skyddsområde
24. Ångmaskinskran. Eget skyddsområde
25. Kvarn.
26. Dammar

1. Byggnader får inte rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.

2. Rumsindelningen får inte ändras eller öppningar i väggar eller bjälklag tas upp. Detta gäller ej rumsindelning, väggar och bjälklag som tillkommit efter 1950.

3. Fast inredning i kontor, bostadshus och kapell såsom t ex kakelugnar, eldstäder, dörrar, foder, lister och kyrkoinredning får ej borttagas eller förändras. Till fast inredning i kontoret (byggnad nr 7) räknas bänkar, disk och pulpeter samt tapeter m m. Denna bestämmelse gäller byggnaderna nr 6 (corps-de-logiet), 7 (östra flygeln, endast kontoret), 8 (västra flygeln), 16 ("Kyrkbyggningen") och 20 (kapellet).

4. Fast inredning i ekonomibyggnader och uthus får ej borttagas eller förändras. Till fast inredning räknas även utrustning som använts i verksamheten i resp byggnad och som utgör tillbehör till fastigheten, såsom t ex städ i manufakturmedjan och "suggan" framför masugnen. Denna bestämmelse gäller byggnaderna 1-5, 7, 9-15, 17-19 och 21-25. Den gäller dock ej inredning tillkommen efter 1950.

5. Byggnader (1-25) skall i samråd med länsstyrelsen underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhåll skall utföras med sådana material och metoder att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

6. Dammar, slaggvarp och alléer skall bevaras i vårdat skick. Dammarnas vattenspeglar skall bevaras och dammbyggnaderna underhållas. Markåtgärder får ej vidtas i slaggvärpen. Allén skall vårdas och underhållas så att dess ursprungliga karaktär bevaras. Underhållet skall ske i samråd med Länsstyrelsen.

7. Skyddsområdet skall hållas i sådant skick att miljöns karaktär bibehålls. Inom skyddsområdet får ytterligare bebyggelse inte uppföras.

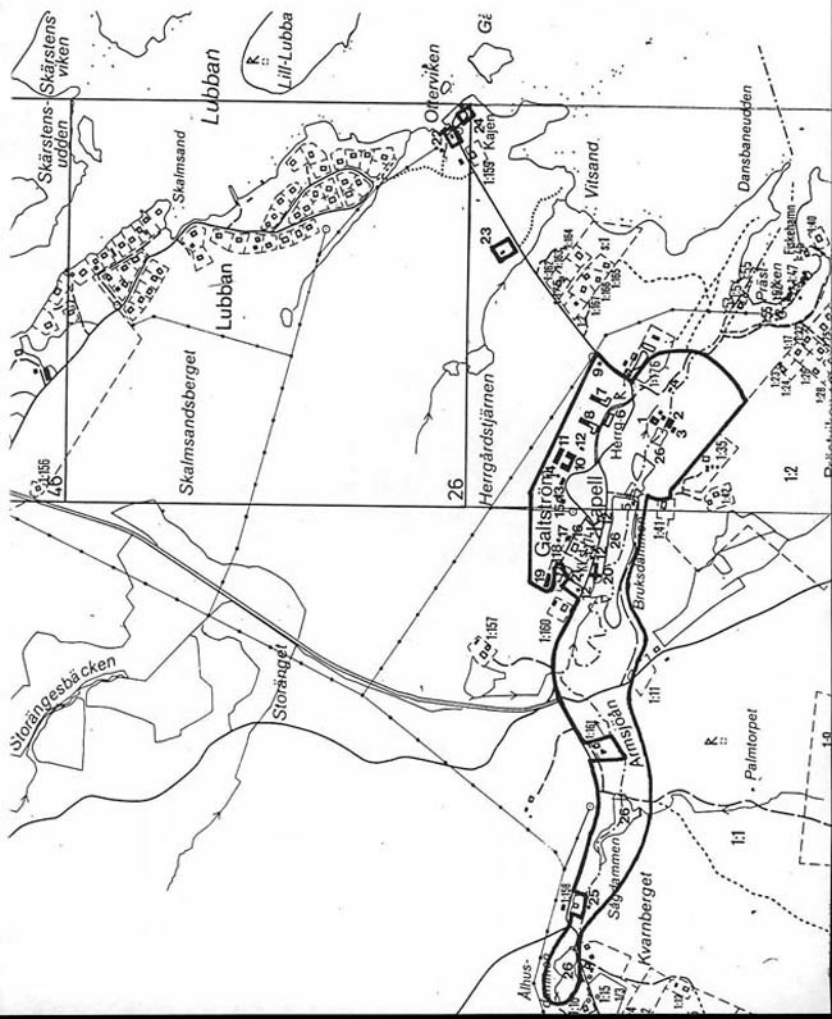
Kommentarer

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att bevara Galtströms bruk med dess byggnader, dammar, slaggvarp m m och omgivande närmiljön. Bruket var tillsammans med det i Graninge de två först anlagda och är ett av de bäst bevarade järnbruken i Västernorrlands län.

Om särskilda skäl finns, får länsstyrelsen lämna tillstånd enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen till ändring av byggnadsminne i strid mot gällande skyddsföreskrifter.

BYGGNADSNINNESFÖRKLARING AV GALTSTRÖMS BRUK
 NJURUNDA SOCKEN, SUNDSVALLS KOMMUN
 SKYDDSDOMRÅDE

Ek 167 97 Skala 1:10.000

ÄGARFÖRTECKNING

Armplågan 1:1
Armplågan 1:174

Svenska Cellulosa AB, 851 88 SUNDSVALL

Armplågan 1:176
Armsjön 1:1

Svenska Cellulosa AB

FOTODOKUMENTATION 1993

Galtströms bruk
 Njurunda socken
 Sundsvalls kommun
 Foto: Ann Renström, 1993
 Film nr: 936

Neg nr 0, 2-4, 12,13 Masugnen

Neg nr 1 Lokstallet

Neg nr 5-8 Gjuteri och verkstad

Neg nr 9 Bruksdammen, dammbyggnad

Neg nr 10 Manufakturmedja

Neg nr 11 Bruksdammen med gjuteri och verkstad samt manufakturmedja

Neg nr 14 Masugnen och rostugnen

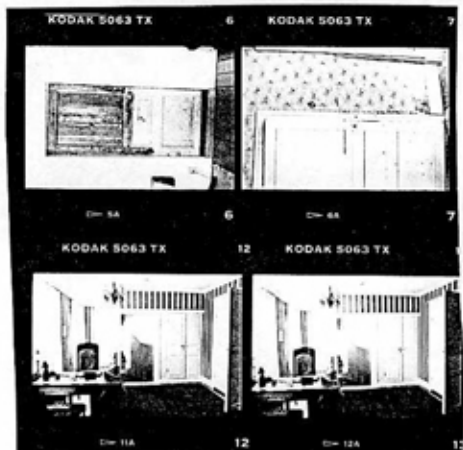

Galtströms bruk
 Njurunda socken
 Sundsvalls kommun
 Foto: Ann Renström, 1993
 Film nr: 938

Neg nr 17A-19A Interiörer övre våningen, herrgården
 Neg nr 20A Äldre fotot av herrgården
 Neg nr 21A, 23A, 25A, 28A-31A, 36A Herrgården
 Neg nr 22A, 24A, 26A, 27A, 32A-35A Västra flygeln

Galtströms bruk
 Njurunda socken
 Sundsvalls kommun
 Foto: Ann Renström, 1993
 Film nr: 938

Neg nr 1A-6A Interiörer "Kyrkbyggningen"
 Neg nr 7A-16A Interiörer övre våningen, herrgården

Galtströms bruk
 Njurunda socken
 Sundsvalls kommun
 Foto: Ann Renström, 1993
 Film nr: 939

Neg nr 00, 0, 2, 4-8 Ladugården
 Neg nr 1 Källaren vid ladugården
 Neg nr 3 Lada, maskinhall
 Neg nr 9 Krutboden
 Neg nr 10-12 Uthus vid "Kyrkbyggningen"
 Neg nr 13-18 Kvarnen

Galtströms bruk
 Njurunda socken
 Sundsvalls kommun
 Foto: Ann Renström, 1993
 Film nr: 9310

Neg nr 0-7 Östra flygeln, kontoret
 Neg nr 8-14 Herrgården
 Neg nr 9-13, 15, 16 Västra flygeln

Galtströms bruk
Njurunda socken
Sundsvalls kommun
Foto: Ann Renström, 1993
Film nr: 9310

Neg nr 17-18 Ångmaskinskranen
Neg nr 19-20 Saltmagasinet
Neg nr 21 F d banvallen
Neg nr 22, 23 Krutboden
Neg nr 24, 26, 27-29 Lokstallet
Neg nr 25, 30-36 Masugnen

Galtströms bruk
Njurunda socken
Sundsvalls kommun
Foto: Ann Renström, 1993
Film nr: 9311

- Neg nr 31 Kapellet
Neg nr 32 "Nybyggningen"
Neg nr 33 Uthus vid "Nybyggningen"
Neg nr 34, 36 "Kyrkbyggningen"
Neg nr 35 Uthus vid "Kyrkbyggningen"

Galtströms bruk
 Njurunda socken
 Sundsvalls kommun
 Foto: Ann Renström, 1993
 Film nr: 9312

Neg nr 2 Milstolpe vid butiken
 Neg nr 3,4, 16 Butiken
 Neg nr 5,7 Bostadshus vid butiken
 Neg nr 6 Uthus vid ovannämnda
 Neg nr 8 Uthus vid "Masbyggningen"
 Neg nr 9-11, 13, 14 "Masbyggningen"
 Neg nr 12 Källare vid butiken
 Neg nr 15 Masugnen och rostugnen

Galtströms bruk
Njurunda socken
Sundsvalls kommun
Foto: Ann Renström, 1993
Film nr: 9313

- Neg nr 0, 2 Uthuset vid "Kyrkbyggningen"
- Neg nr 1, 3, 7, 8 "Kyrkbyggningen"
- Neg nr 4, 5 Jordkällare nedanför "Kyrkbyggningen"
- Neg nr 9 "Nybyggningen"
- Neg nr 10 Tröskvandringen

Galtströms bruk
Njurunda socken
Sundsvalls kommun
Foto: Ann Renström, 1993
Film nr: 9313

Neg nr 11,12 Tröskvandringen
Neg nr 13-16 Vagnslider
Neg nr 17-22 Snickeri och tvättstuga

Galtströms bruk
Njurunda socken
Sundsvalls kommun
Foto: Ann Renström, 1993
Film nr: 9313

Neg nr 23,24 Ladugård och museum
Neg nr 24-30, 32, 33 Tvätt- och bagarstuga
Neg nr 35-37 Lada och maskinhall